

9. Idős bükkerdő

A bükk páraigényes, hazánk hegyvidéki területein (500-600 m-es tengerszint feletti magasságtól) jellemző faj. Erősen árnyéktűrő, csemetéje 5-6 évig nagyon lassan növekszik, erőteljesebb növekedése csak a 10-20. év között indul meg. Termőhelyein a kísérő fajokot megelőzi, így középkorú-idős állományokban már a bükk dominanciája jellemző. A bükkös erdők zártak, az erdőbelsőbe csak kevés fény jut. A bükkösök aljnövényzetét kifejezetten árnytűrő, üde lomberdei fajok alkotják. Az állományok mikroklímája hűvös-párás, karsztvidéken a bükkösök a leginkább hegyvidéki karakterű élőhelyek.

Erdei kutyatej

10. Természetes erdőkép

A természetes állapotú erdő látványa rendetlenségnek tűnhet, pedig ez a kép mutatja igazán, hogy az ember által nem érintett területeken milyen szerkezetű állományok jönnének létre. A természetes erdőkép a gazdálkodás számára is egyfajta minta: ha a kezelt erdő képe a természeteshez közelít, biológiai funkcióit is fokozottabban képes betölteni. Az odvas, korhadó fa például az erdő nélkülözhetetlen alkotórésze. A lábon álló vagy kidőlt holtfák a madaraknak szaporodó- és búvóhelyet biztosítanak, az elhagyott madárodúkba kisemlősök költöznek, a fák alatt hullókok, kételtűek telelnek át. A holt faanyaghoz kötődő fajok legnépesebb csoportját a rovarok alkotják. A korhadó fa lebontásának utolsó szakaszában a talajban élő állatoknak is szerep jut.

Ganajtűrő

11. Erdei mellékhasználatok

A gyümölcsök gyűjtése, feldolgozása az erdei mellékhasználat egyik hagyományos területe. Az erdei gyümölcsök (a tanösvény mentén: erdei szamóca, szeder, húsos som, kökény, vadkörte, csipke) vitamin-dúsak, ízletesek. Ugyancsak fontos erdei termék a gomba, de a begyűjtött gombát hozzáértő szakemberrel meg kell vizsgáltatni! Sok erdei növénynek gyógyhatása is van. A tanösvény mentén látható gyógynövények: nadragulya, galagonyák, kökény, nagy csalán, ibolyák, gypűrózsa, útifüvek. A gyógynövények gyűjtésével nem szabad azonban a természetet pusztítani, s a nemzeti park területén a gyűjtéshez külön engedély is szükséges!

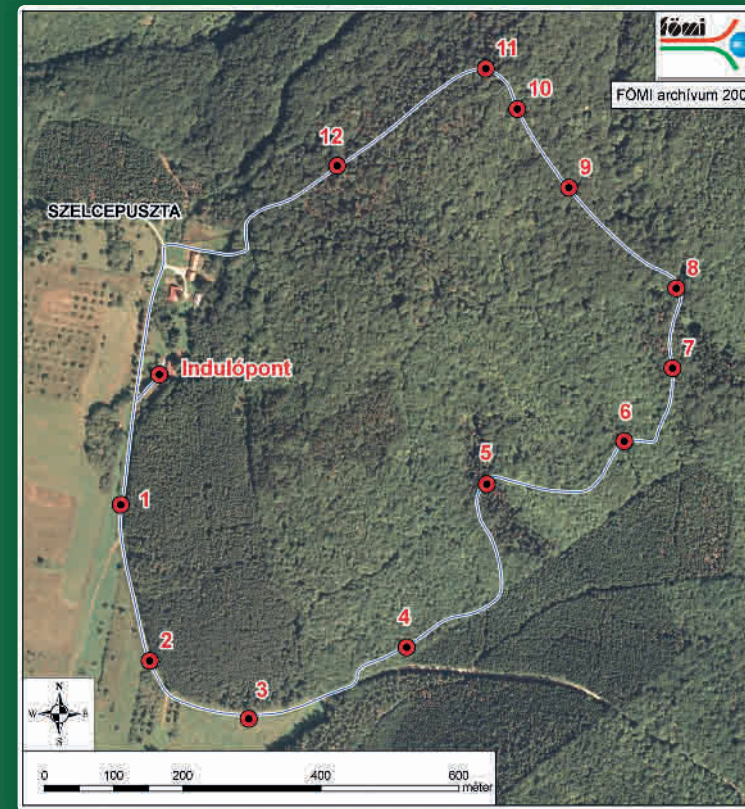
Vörösbarna vargánya

12. Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság

Az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság feladata sokrétű, összetett. A felszín alatti barlangok, a felszíni karsztjelenségek, a jellegzetes növénytakaró, a ritka és sérülékeny erdőtürsulások, a védett és veszélyeztetett növény- és állatfajok védelme, a tudományos kutatások feltételeinek biztosítása, a természeti és kultúrtörténeti értékek megismerésére irányuló oktatás és idegenforgalom szervezése mind-mind az Igazgatóság tevékenységi körébe tartozik.

Vadbemutató kertek

A tanösvény végén látható „vaddisznós kert” mellett elhaladva egy bekerített gyümölcsöst találunk, ahol néhány muflon és dämvad látható. A gyümölcsös terület fennmaradó részét kaszálóként hasznosítják, az így nyert szénát pedig téli vadtakarmányozásra használják fel.

Felelős kiadó: Salamon Gábor igazgató

Szöveg: ÉSZAKERDŐ Zrt.

Szerkesztették az Ökoturisztikai és Környezeti Nevelési Osztály munkatársai

Fotó: ANP archívum

Aggteleki Nemzeti Park Igazgatóság
3758 Jósavfő, Tengerszem oldal 1.
Telefon: 48/506-000 Fax: 48/506-001
E-mail: info.anp@t-online.hu
www.anp.hu

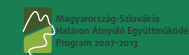

TOURINFORM Aggtelek
Természetvédelmi és Turisztikai Információs Központ
3759 Aggtelek, Baradla oldal 3. Tel.: 48/503-000. Fax: 48/503-002
aggtelek@tourinform.hu

www.anp.hu
www.husk-cbc.eu
www.hungary-slovakia-cbc.eu

magyar

Borz tanösvény

Partnerséget építünk

Európai Unió
Európai Regionális Fejlesztési Alap

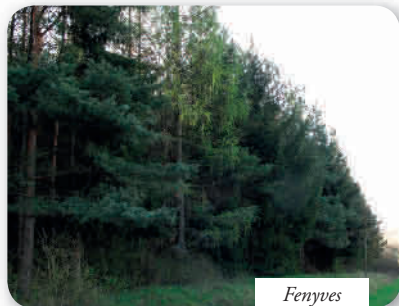
Jelzése: borz jelzés

Hossza: kb. 4 km, **Bejárásához szükséges idő:** kb. 2 óra

A Borz tanösvény az Északerdő Zrt. (Miskolc) kivitelezésében, Szelcepuszta mellett létesült. A tanösvény útvonalának kiválasztásánál az volt a fő szempont, hogy a karsztvidék erdeiről, az erdő- és vadgazdálkodásról, illetve az erdőről, mint ökológiai egységről minél többet tudhassanak meg a látogatók. Az Északerdő Zrt. Jósua-Tornai Erdészeti Igazgatóságán (3761 Szin, Szabadság u. 84., Tel: 48/464-004, 48/564-510) szakvezetés is igényelhető.

1. Erdeifenyves

Az Északi-középhegységben a fenyőfajok nem őshonosak, állományaik mesterséges erdősítés útján keletkeztek. A zárt fenyőerdők belsejébe kevés fény jut, ezért aljnövényzetük nagyon gyér. Jellemző kísérő fajaik páfrányok, mohák, zuzmók és gombák. A talajfelszín a fenyőfák fokozatosan hullatott, lassan bomló tűleveleiből álló avarszőnyeg fedi. A fenyőerdők sötét állománybelsőjükkel, különleges aljnövényzetükkel, jellegzetes gyantaillatukkal különleges hangulatot árasztanak.

Fenyves

2. Az erdők cserjefajai

Cserjeszint létrejöttéhez a termőhely kedvező tápanyag-ellátottsága mellett az állománybelső fénygazdagsága szükséges. Zárt erdőkben nincs összefüggő cserjeszint, viszont a szára-

Galagonya

zabb termőhelyeken álló, lazább lombosztintű tölgyes állományokban megjelennek a cserjék. A cserjeszint meglehetősen kedvező az erdő mikroklímájára, védi a talajt az elgyomosodástól és az erózió ellen. Zoológiai és vadászati szempontból az erdők cserjeszintje fészkelő- és búvóhely, valamint fontos táplálékforrás. Az állomás közelében előforduló cserjefajok: egybibés galagonya, kökény, gyepűrózsa.

3. Mesterséges erdőfelújítás

Ha egy erdőállomány eléri a vágásérettségi korát (lassan növekvő lombos fajoknál ez 100-150 év), akkor azt kitermelik, és új, fiatal erdőt létesítenek. Az erdők felújításának két módja van: a természetes és a mesterséges felújítás. Természetes felújításkor az idős erdő fáin termelt magvakból helyben fejlődő csemetéket (esetleg a tuskóról vagy gyökérről növekvő sarjakat) óvjuk és segítjük a fejlődésben. A mesterséges felújítás magvetéssel és csemeteültetéssel is történhet. Az erdőfelújítások során az esetleges vadkár ellen védekezni kell, mert a szarvas és az őz lerághatja a fiatal hajtásokat, a vaddisznó pedig még a csemeték gyökereit is kitérhatja, megeheti.

Természetes felújítás

4. Gyertyános-kocsánytalan tölgyes

Ez az erdőállomány 400-600 m közötti tengerszint feletti magasságon lévő termőhelyeken fordul elő. Zárt lombkoronájú erdő, fő faja a felső lombkoronaszintben elhelyezkedő kocsánytalan tölgy, elegyfája (az alsó

Erdi ibolya

lombkoronaszintben) a gyertyán, a kislevelű hárs, a mezei juhar, a madárcaeresznye és a barkóca berkenye. A lombtakaró viszonylag kevés fényt enged az erdő belsejébe, a cserjeszint legfeljebb középsően fejlett. Lombfakadás előtt a gyepszint hagymás és gumós növényekben gazdag, később pedig árnytűrő, üde lomberdei növényfajok jellemzőek.

Az állomás közelében található egy borzvár. Egy nagyobb borzvárban néha több család él együtt, a több méter mély és több kijárával ellátott kotortókat erős ásókarokkal évtizedeken át alakítják. A járatok 15-30 cm magasak, vízszintesen oválisak.

Borzvár

A borz feje megnyúlt, lábai és farkai viszonylag rövidek, mellső lábain hosszú karmok vannak. Bundája fehéresszürke, lábai és hasoldala feketék, feje feketén és fehérén mintázott. Szürkületkor és éjszaka jár táplálék után, gilisztákkal, csigákkal, rovarokkal, madárfiókákkal, tojásokkal, gombával, makkal, és gyümölcsökkel táplálkozik. Ősszel erősen felhízik, télen néha hetekig a vackán pihen, de nem alszik téli álmot. Védett állat.

5. Szárazvölgy

A karsztos szárazvölgy korábbi vízfolyások eróziójának eredményeként létrejött völgszerű mélyedés, amelyben nincs vízfolyás. A völgy alját, illetve a kétoldalt csatlakozó lejtőjüket változatos eróziós formák, többnyire oldásos töbrök és vakvölgyek tagolják. Az állomás közelében található fásszárú fajok: gyertyán, kocsánytalan tölgy, barkóca berkenye, vadkörte, egybibés galagonya, fagyal, húsos som.

Szárazvölgy

6. Talajvédelem

Az erdő védi a sziklás, meredek völgyoldalt a talajpusztulástól. Ha a humuszos termőréteg eltűnik, akkor csupán a terméketlen, kopár, sivár alapkőzet marad vissza. A talajt behálózó gyökereikkel a növények összetartják a talajszemcséket, a talajra jutó csapadék eróziós hatását nagymértékben csökkentik. Az erdő belsejében a lehullott csapadék és a hóolvadék is sokkal lassabban folyik el, mint a nyílt, erdővel nem fedett területeken. Az állomás közelében található néhány növény: molyhos tölgy, duglászfenyő, hamvas szeder.

7. Vadgazdálkodás, vadászat

Az erdei életközösségekből eltűntek a csúcsragadozók, így az erdő és a vadállomány egyensúlyának fenntartása ma már a vadgazdálkodók feladata. A vadászok a terület vadeltartó képességének figyelembe vételével tervezik és szabályozzák a vadállomány összetételét, illetve létszámát. A vadgazda az őszi és téli időszakokban vadetetőiben gondoskodik a természetes táplálékforrás kiegészítéséről.

8. Vadállomány

A karsztvidék területén élő ún. vadászható fajok közül a legjelentősebb a vaddisznó és a gímszarvas. A vaddisznó minden év állatfaj, az erdőmezők talaján turkálva keresi táplálékát. Egész évben vadászható, a vadkanok szemfogai (agyarai) az eljött számára becses trófeának számítanak. A gímszarvas a növényevők közé tartozik, legfőbb tápláléka a cserjék és fák rügyei, vékony hajtásai. Trófeája a bikák évente (120-150 nap alatt) újra felépített agancsa, illetve a tehének két szemfoga (a „gyöngyfog”).

Vaddisznó